

Likovniki pod pragom revščine

Na robu Umetniki živijo slabše od novodobnih sužnjev – Za novo kulturno politiko

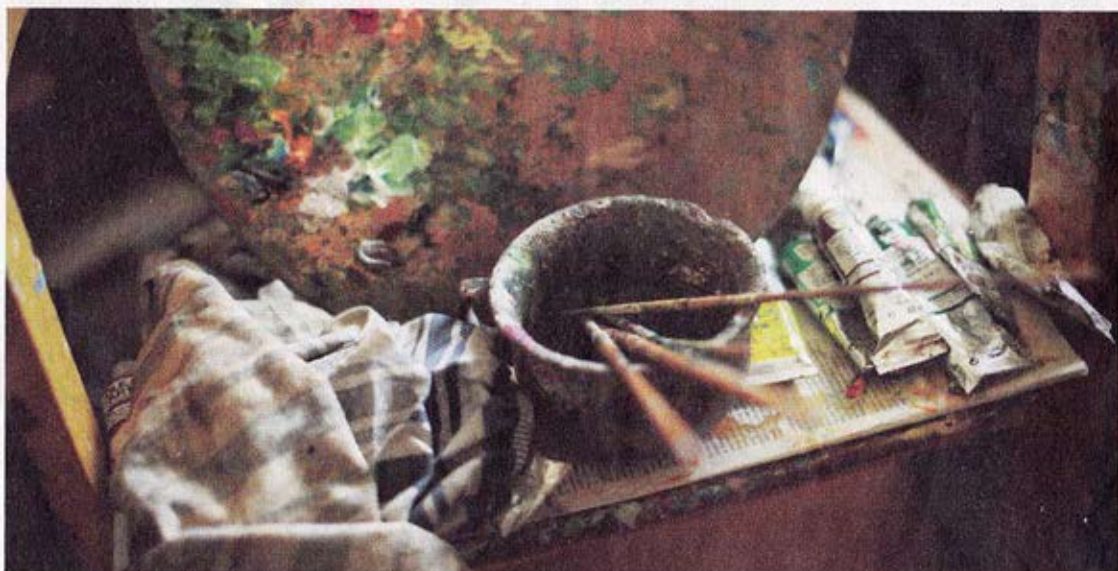
LJUBLJANA – Naj v Sloveniji ukinemo poklic likovnikov in zapremo vse institucije, ki so povezane z vizualno umetnostjo? Ali pa naj Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) začne odločnejši dialog z nosilci oblasti, ki 8. februarja govorijo eno, vse druge dni pa ravnajo drugače?

BORIS ŠULIGOJ

Velika večina likovnih umetnikov v Sloveniji danes živi pod pragom revščine in so ena najbolj ogroženih skupin, obsojeni na to, da se ne morejo posvetiti svojemu temeljnemu poslanstvu in delu. Kljub dejstvu, da mnogi med njimi sodijo v vrh slovenske intelektualne elite, so potisnjeni na eksistenčni rob. Slovenska zakonodaja je namreč izenačila profesionalce z ljubiteljskimi ustvarjalci v društvih za prostčasne dejavnosti.

ZDSLU povezuje devet regionalnih društev likovnih umetnikov, vanjo je vključenih več kot 700 članov. Več kot 30 odstotkov jih je magistrstov umetnosti ali habilitiranih univerzitetnih profesorjev. Neprofitno stanovsko združenje je bilo ustanovljeno 1899 in ves čas spodbuja sodobno umetniško ustvarjanje. Sodelovalo je pri ustanavljanju in gradnji Jakopičevega paviljona (kasnejše Galerije Riharda Jakopiča), pri ustanovitvi Narodne in Moderne galerije, Akademije za likovno umetnost in oblikovanje, je pobudnik in organizator različnih projektov, ki povezujejo umetnike, in skrbi za podeljevanje dveh najvišjih slikarskih nagrad.

»Pred 20 leti je slovenska vlada brez naše vednosti prodala dve stanovanji v hiši na Komenskega 8, ki bi po oporoki Frana Vesela (in po prepovedi odtujitve v ze-



Preveč likovnih umetnikov v Sloveniji je pristalo na eksistenčnem robu. FOTO JURE ERŽEN

mljiški knjigi) smela ostati zgolj v lasti likovnikov. Izgubili smo tudi Jakopičevo galerijo, v katero nimamo vstopa niti za našo največjo in najstarejšo društveno pregledno razstavo Majski salon. To so nedopustne krivice, ki jih je politika prizadejala likovnikom, zato zahtevamo odpravo teh krivic,« pravi predsednik ZDSLU **Aleš Sedmak**.

Drastični padec cen

Do leta 2006 je bilo v ZDSLU zaposlenih pet strokovnih delavcev, po spremembi statusa društva so ostali brez njih in šele pred enim letom lahko zaposlili kustosinjo za svojo galerijo. Toda že za vzdrževanje hiše in galerije ni dovolj sredstev. Do leta 2004 je Zveza nekaj sredstev pridobila od provizije pri prodaji daril javnim uslužbencem (manjše slike in grafike ob jubilejnih nagradah ali odpravninah), potem pa je uredba o prejemanju daril to možnost povsem odpravila in dodobra oklestila ta vir prihodkov. Prodaja

likovnih del je povsem zamrla tudi na račun davčne politike. Če hoče avtor iztržiti za likovno delo 727 evrov, mora kupec zanjo plačati 1343 evrov. Razlika so davki in prispevki, toda od prejetih 727 evrov mora avtor odšteti še vse stroške, ki znašajo pri kiparskem delu tudi do 80 odstotkov dosežene cene. Slovenija pa je ena redkih držav, kjer so cene likovnim delom v zadnjih desetih letih drastično padle.

Zaradi pomanjkanja sredstev in neplačevanja članarin je ZDSLU izključena iz vseh evropskih združenj. Na večino razpisov ministrstva se zveza iz različnih razlogov ne more prijavljati. Zato skuša vodstvo ZDSLU na več ravneh pripraviti odločujoče za resnejši začetek urejanja položaja likovnih umetnikov. Na prvem mestu naj bi poskrbeli za ustrezno delovanje krovne stanovske organizacije: tudi z več sredstvi iz proračuna, več možnimi viri in več redno zaposlenimi. Drugo poglavje je sistemska skrb

za ateljeje. Tretje so ukrepi za oživljanje trga likovnih del. Prodajo bi bilo mogoče spodbujati z davčnimi olajšavami. Z ustanovitvijo javnega sklada za odkup likovnih del pa bi lahko opremljali javne zavode. Urediti želijo tudi status samozaposlenih in kulturi ter delovanje galerij in sodelovanje umetnikov z njimi.

»Pričakujemo, da bo kulturna politika naredila pomemben vsebinski preobrat od zapletenega reguliranja in delitve minimalnih sredstev k ustvarjanju pogojev za živo kulturo, kjer bodo umetniki od lastnega dela lahko dostojno živeli. Davki so glavni regulator spodbujanja družbeno zaželenih oblik vedenja. Sedanja zakonodaja ni taka, da bi lahko potrdila deklarirani interes države za področje kulturnega delovanja. Slovenija potrebuje novo kulturno politiko, katere poslanstvo je obsežnejše od njenega sedanjega deleža v proračunu,« meni Sedmak.